

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๘/๒๕๕๖

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สรุปเป็นใจความได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคสังคมพัฒนาไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันทำการวันแรกภายหลังครบกำหนด ๑๘๐ วัน พรรคสังคมพัฒนาได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๔ สาขา ได้แก่

ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่ที่ ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองข่อย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่ที่ ตำบลน้ำรอบ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

นอกจากนี้ทางพรรคยังได้แจ้งว่า ได้รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวน ๕,๒๘๒ คน พร้อมทั้งได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคสังคมพัฒนา (แบบ ท.พ. ๔) มาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวของพรรคสังคมพัฒนา แล้วปรากฏว่า ตามข้อบังคับพรรคสังคมพัฒนา ข้อ ๕๕ และ ๕๘

กำหนดว่า แผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใด หรือเขตเลือกตั้งใด ให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ แต่ข้อเท็จจริงตามเอกสารหลักฐานปรากฏว่า พรรคสังคมนำมาได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคสังคมนำมาทั้งสี่สาขา ก่อนที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งสี่ได้

นอกจากนี้ในการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ไม่เคยมีการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลข้างต้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมนำมาทั้ง ๔ สาขา และเห็นว่า ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคสังคมนำมา พรรคยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคสังคมนำมา ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคสังคมนำมา ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ให้พรรคสังคมนำมายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕ แต่พรรคสังคมนำมาได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ขอให้ยุบพรรคสังคมนำมาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนำมามีมติให้ยุบเลิกพรรคสังคมนำมาตามข้อบังคับพรรคสังคมนำมา พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า มีเหตุให้ต้องยุบพรรคสังคมนำมาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

ฯลฯ

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ข้อบังคับพรรคสังคมพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๓๐ กำหนดว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

(๘) อนุมัติ ยุบเลิกพรรค และยุบเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคและองค์การเสริมสร้างพรรค

ฯลฯ”

ข้อ ๕๕ กำหนดว่า “แผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใด
หรือเขตเลือกตั้งใดให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติจัดตั้งตาม
ความประสงค์ของสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ
ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป แต่ทั้งนี้ในวาระแรกต้องไม่น้อยกว่าภาคละหนึ่งสาขาภายในระยะเวลาที่กฎหมาย
กำหนด”

ข้อ ๕๘ กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใด
จัดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการ
สาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน ซึ่งจะต้องมีสมาชิกที่มีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎร
อยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้นมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน และเมื่อสาขาพรรคได้เลือกตั้งคณะกรรมการ
สาขาพรรคแล้ว ให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการ
ตามกฎหมายต่อไป”

ข้อ ๕๙ กำหนดว่า “ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่ง ซึ่งเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่
สาขาพรรคจากสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎร และมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
ในสาขาพรรคนั้นจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย

- (๑) ประธานสาขาพรรค
- (๒) รองประธานสาขาพรรค
- (๓) เลขานุการสาขาพรรค
- (๔) รองเลขานุการสาขาพรรค
- (๕) เหนรัญญิกสาขาพรรค
- (๖) โฆษกสาขาพรรค
- (๗) กรรมการสาขาพรรค

กรรมการสาขาพรรคอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี แต่เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วมีสิทธิได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการได้อีก”

ข้อ ๑๐๗ กำหนดว่า “ให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจเรียกคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประชุมเพื่อลงมติ การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของกรรมการบริหารพรรคที่มาประชุม ในกรณีที่มิเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เมื่อได้ผลการลงมติเป็นอย่างไรแล้ว ให้หัวหน้าพรรคบันทึกผลการลงมตินั้นส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามขั้นตอนการยุบพรรคต่อไป”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรคสังคมพัฒนาไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นที่ยุติตามที่ปรากฏในคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคสังคมพัฒนาไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคสังคมพัฒนา เนื่องจากการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนามิได้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคการเมือง คือ ดำเนินการจัดตั้งก่อนที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะพิจารณาอนุมัติและการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ที่ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ไม่มีการจัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคสังคมพัฒนาได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารพรรคสังคมพัฒนาได้มีมติให้ยุบเลิกพรรคสังคมพัฒนาตามข้อบังคับพรรคสังคมพัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคสังคมพัฒนาได้อีกเหตุหนึ่ง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุข้างต้นจึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนาได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ